

Sygn. akt VI P 317/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2017r.

Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR Anita Niemyjska – Wakieć

Protokolant: stażysta Małgorzata Rymkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 15 marca 2017r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o ustalenie,

I. oddała powództwo

II. odstępuje od obciążania powódki kosztami zastępstwa procesowego

Sygn. akt VI P 317/16

UZASADNIENIE

Powódka A. K. pozwem z dnia 31 marca 2016 r. przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. wniosła o skorygowanie niesłusznie wystawionej noty obciążeniowej na kwotę 1.000 zł oraz zasądzenie od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

Doprecyzowując żądanie pozwu anulowania wystawionej noty obciążeniowej.

Na rozprawie 19 grudnia 2016r. oraz 15 marca 2017r. (k. 138) powódka wskazała, że domaga się ustalenia, że nota jest niezasadna ewentualnie jej skorygowania lub anulowania, gdyż została ona wystawiona niesłusznie

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka A. K. została zatrudniona u pozwanego (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. na podstawie umowy o pracę na okres próbny od dnia 5 listopada 2013 r. do dnia 31 stycznia 2014 r., a następnie na czas określony do dnia 31 stycznia 2016 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierownika sklepu.

dowód: umowa o pracę – k. 16 -17

Powódka A. K. zatrudniona na stanowisku Kierownika Sklepu w zakresie kompetencji miała podejmowanie decyzji w sprawach dotyczących reklamacji, udzielanie rabatów według ściśle określonych zasad, dokonywanie niezbędnych zamówień, kierowanie pracą wszystkich pracowników sklepu, upoważnienie do wystawiania i podpisywania faktur VAT, zawieranie umów sprzedaży z klientami indywidualnymi i instytucjonalnymi.

Do zakresu obowiązków powódki należało:

1. odpowiedzialność za realizację planów i celów sprzedażowych oraz jakościowych podległego punktu sprzedaży, 2. odpowiedzialność za najwyższą jakość obsługi klientów, 3. odpowiedzialność za czystość i profesjonalny wizerunek punktu sprzedaży, 4. odpowiedzialność za racjonalizację i redukcję kosztów prowadzącego punktu sprzedaży, 5. organizowanie, kierowanie i ocena pracy podległego personelu, 6. tworzenie, akceptacja i odpowiedzialność za grafiki pracy podległego zespołu, w tym odpowiedzialność za urlopy, 7. kontrola i nadzór nad przestrzeganiem dyscypliny pracy oraz innych obowiązków pracowniczych, 8. odpowiedzialność za stan BHP w podległej jednostce organizacyjnej, 9. uczestniczenie w przygotowaniach do otwarcia sklepu, 10. współpraca ze służbami regionalnymi operatora, 11. prowadzenie spraw administracyjnych, 12. prowadzenie spraw związanych z reklamacjami, 13. dbanie o dobry wizerunek sklepu i firmy i godne reprezentowanie jej na zewnątrz, 14. odpowiedzialność za mienie będące na wyposażeniu sklepu, 15. znajomość, wdrażanie i kontrolowanie przestrzegania procedur przyjętych w firmie, 16. wykonywanie poleceń przełożonych, 17. bezpieczne przechowywanie dokumentów związanych z obsługą klienta w sklepie, 18. odpowiedzialność za przestrzeganie przepisów dotyczących ochrony danych osobowych, 19. dbanie o wygląd osobisty, 20. odpowiadanie na pytania klientów i dokonywanie odpowiednich zmian na koncie klienta w systemie z zakresu obsługi telefonii komórkowej, usług dodatkowych, serwisu gwarancyjnego i pogwarancyjnego, faktur i płatności, zmiany w warunkach umowy, kradzieży lub zgubienia telefonu lub/i karty SIM, 21. weryfikowanie jakościowe i ilościowe dostarczanych przez przewoźników towarów, wyjaśnianie wszelkich rozbieżności, spisywanie protokołu uszkodzeń, 22. branie udziału w inwentaryzacji oraz wszelkich działaniach wynikających z odpowiedzialności materialnej, 23. organizowanie wpłat gotówkowych z utargu do firmy według stosowanych procedur, 24. do obowiązków pracownika należy wykonywanie innych czynności zleconych przez bezpośredniego przełożonego.

dowód: karta pracy – k. 6

Strony zawarły ponadto umowę o odpowiedzialności materialnej i kasowej.

dowód: umowa o odpowiedzialności materialnej i kasowej – k. 7-8

Dnia 22 października 2015 r. pozwany wypowiedział A. K. warunki umowy o pracę w zakresie stanowiska pracy z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia, który upływał w dniu 7 listopada 2015 r.

W dniu 2 listopada 2015 r. powódka wypowiedziała umowę o pracę zawartą w dniu 1 lutego 2014 r. za dwutygodniowym wypowiedzeniem.

W dniu 4 listopada 2015 r. powódka rozliczyła się z pracodawcą, uzyskując stosowne potwierdzenia na Karcie Obiegowej.

dowód: wypowiedzenie warunków umowy o pracę – k. 29, wypowiedzenie umowy o pracę – k. 28 karta obiegowa – k. 27

Pracodawca nie potrącił kwoty 1.000 zł z wynagrodzenia powódki.

dowód: zeznania powódki A. K. – k. 138 (nagranie z rozprawy z dn. 15.03.2017r. 00:13:15-00:20:24

Pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. został obciążony przez (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w W. notą obciążeniową nr: (...) na łączną kwotę 4.000 zł, z czego w pozycji 7 i 8 kwoty po 500 zł dotyczyły kontraktów (...) i (...).

W dniu 14 stycznia 2016 r. (...) sp. z o.o. w K. wystawiła notę obciążeniową nr (...) na rzecz powódki tytułem obciążenia za niedostarczone kontrakty, tj. zawartych z klientami cesji umów o świadczenie usług telekomunikacyjnych (...) - (...) także (...) - (...) na kwotę 1.000 zł.

dowód: nota obciążeniowa – k. 4 i k. 5

W dniu 23 marca 2016 r. pozwany wniósł pozew przeciwko A. K. o zasądzenie kwoty 1.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 stycznia 2016 r.

Sąd Rejonowy(...) w K.wydał nakaz zapłaty w sprawie sygn. akt (...), a po sprzeciwie powódki prowadzi postępowanie pod sygn. akt (...).

W postępowaniu tym spółka (...) powołuje się na notę obciążeniową nr: (...) jako dowód w sprawie.

dowód: pozew – k. 49-52, nakaz zapłaty – k. 67, sprzeciw – k. 68-72

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd dokonał ustaleń faktycznych w sprawie w oparciu o dowody z dokumentów a także zeznania powódki A. K..

Rzetelność i autentyczność dokumentów nie była kwestionowana przez żadną ze stron, Sąd nie znalazł także podstaw do zakwestionowania ich wiarygodności.

W ocenie Sądu zeznania powódki uznać należało za wiarygodne albowiem były logiczne i konsekwentne, nadto znajdowały odzwierciedlenie w treści dokumentów.

Sąd na podstawie art. 217 § 3 k.p.c. oddalił wnioski dowodowe stron o przesłuchanie świadków, albowiem były one zbędne w niniejszym postępowaniu.

Sąd oddalił wniosek o przekazanie sprawy sadowi w K., albowiem sąd w G.był właściwy miejscowo z uwagi na miejsce świadczenia pracy – G. (art. 461 k.p.c.).

Podstawą rozstrzygnięcia jest kwestia ustalenia przesłanek możliwości złożenia roszczenia o ustalenie – gdyż taka jest istota żądania powódki. Jak wskazała ona (k. 138) domaga się ona ustalenia, iż ta nota obciążeniowa nr: (...) nie powinna jej obciążać. Powódka dodała, iż chodzi jej o to, by za jakiś czas nie przyszedł do niej w tej sprawie komornik - innymi słowy dąży ona do ubezskuteczenia ewentualnej egzekucji zasądzzonego w innym postępowaniu roszczenia.

W myśl art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Materialnoprawną przesłanką powództwa o ustalenie jest interes prawny powoda. Uznaje się, że interes prawny zachodzi wówczas, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości (wyr. SN z 18.6.2009 r., II CSK 33/09, OSNC 2010, Nr B, poz. 47).

Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (wyr. SN z 10.6.2011r., II CSK 568/10, Legalis).

[E.Marszałkowska – Krześ, Komentarz do art. 189 Kodeksu postępowania cywilnego, wyd. 18, Legalis]

W zasadzie powództwo o ustalenie jest niedopuszczalne, gdy istnieje możliwość wytoczenia powództwa o świadczenie. W takich sytuacjach brak jest bowiem interesu prawnego, gdyż ustalenie jest tylko przesłanką do uwzględnienia roszczenia o świadczenie (SN z 19.10.1959 r., 4 CR 537/58, NP 1960, Nr 9, s. 1229; zob. wyr. SN z 20.10.1970 r., II CR 190/70, Legalis). Interes prawny w ustaleniu stosunku prawnego będzie istniał wyjątkowo obok możliwości dochodzenia świadczenia wówczas, gdy ze spornego stosunku wynikają jeszcze dalsze skutki, których dochodzenie

powództwem o świadczenie nie jest możliwe lub na razie nie jest aktualne (SN z 11.9.1953 r., I C 581/53, Legalis; por. też wyr. SN z 2.6.2006 r., I PK 250/05, Legalis).

Sąd Najwyższy uznał, że interes prawny nie zachodzi z reguły, gdy zainteresowany może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swoich praw (wyr. SN z 22.11.2002 r., IV CKN 1519/00, Legalis).

Interes prawny w żądaniu ustalenia należy rozumieć jako potrzebę prawną, wynikającą z sytuacji prawnej, w jakiej znajduje się powód. Jeżeli z prawa przedmiotowego nie wynika, że ma on potrzebę ustalenia, wyrok ustalający jest zbyteczny. Wydanie wyroku ustalającego ma sens wtedy, gdy powstała sytuacja grożąca naruszeniem stosunku prawnego lub pozostała wątpliwość co do jej istnienia (wyr. SN z 20.8.1998 r., III CKN 332/98, Legalis, cyt. za J. Gudowskim, Kodeks, s. 189).

Na gruncie przedmiotowej sprawy, w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd stwierdza, że postępowania wytoczone przez powódkę służy wyłącznie do uzyskania dowodu, który ma być wykorzystany przez powódkę w toku postępowania zainicjowanego przez pozwanego pracodawcę o zapłatę w postępowaniu przed sądem w K..

Okoliczność ta wyklucza przyjęcie istnienia interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. Podkreślić bowiem należy, że powództwo o ustalenie nie może zmierzać do uzyskania dowodów, które miałyby być wykorzystane w innym postępowaniu (wyrok SN z dn. 23.02.1999r., I PKN 597/98, OSNP 200/8/301). Wyrok ten zapadł na tle stanu faktycznego, w którym powód dążył do ustalenia faktów, które miały służyć jako przesłanki przyznania świadczenia emerytalnego. SN uznał prowadzenie procesu w tym celu tylko, aby potem wyniki tego postępowania przedstawić jako dowód w innym postępowaniu, za niedopuszczalne.

Dodatkowo zwrócić uwagę należy, iż w drodze powództwa o ustalenie można dochodzić jedynie ustalenia istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego, a nie faktów (por. wyr. SN z 13.6.1973 r., I PR 156/73, OSNC 1973, Nr 11, poz. 206; wyr. SN z 21.9.1965 r., II CR 265/65, OSPiKA 1966, Nr 11, poz. 243).

Powódka A. K. wniosła o usunięcie z obrotu prawnego noty obciążeniowej nr(...) opiewającej na kwotę 1.000 zł wystawionej w dniu 14 stycznia 2016 r. przez pozwanego (...) sp. z o.o. w K..

Podkreślenia wymaga, że na gruncie przedmiotowej sprawy ustalono, że powódka jest już stroną postępowania – pozwaną w sprawie zainicjowanej przez pracodawcę przed Sądem Rejonowym(...) w K.Wydziałem VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie sygn. akt (...). o odszkodowanie za szkodę poniesioną przez pracodawcę. Wysokość odszkodowania w wysokości 1000 zł nie wywodzi się jednakże z podstawy prawnej jaką miałyby być w odczuciu powódki nota odsetkowa, tym samym nie jest to przesłanka do uznania odpowiedzialności powódki. Odpowiedzialność pracownika wynika bowiem z treści art. 114 k.p. (i ewentualnie przepisy następne), który stanowi, że jedną z konsekwencji niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych może być szkoda wyrządzona pracodawcy i obowiązek jej naprawienia. To z faktem jej zaistnienia wiąże się odpowiedzialność materialna pracownika, której przesłanki, zasady i sposób naprawienia szkody regulują przepisy działu piątego kodeksu pracy (art. 114-127), a nie z faktu wystawienia bądź nie, noty obciążeniowej.

Podstawą odpowiedzialności pracowniczej powódki nie jest zatem nota obciążeniowa, stanowiąca jedynie wezwanie do zapłaty zobowiązanego ze wskazaniem wyliczenia zobowiązania. To nawiązany stosunek pracy i podejmowane w związku z jego wykonywaniem czynności rodzą odpowiedzialność odszkodowawczą pracownika uregulowana w art. 114 k.p. i następnych. Sama nota obciążeniowa stanowi jedynie dokument prywatny, który w myśl art., 245 k.p.c., potwierdza tylko to, że strona pozwana – pracodawca zwrócił się z żądaniem o zapłatę kwoty 1.000 zł.

W ocenie Sądu taka nota nie jest żadnym faktem prawotwórczym. Wskazać należy przy tym, że nawet gdy pracodawca nie wystawi noty obciążeniowej jest on uprawniony do żądania zapłaty przez pracownika kwoty wynikającej z odpowiedzialności pracownika.

Zatem powódka nie tylko nie wykazała istnienia po jej stronie interesu prawnego w żądaniu ustalenia, to także nie wykazała, by domagała się ustalenia prawa lub faktu prawotwórczego.

Zdaniem Sadu powódka wnosząc o ustalenie miała na celu jedynie zahamowanie procesu w innej sprawie, wytoczonej przez pracodawcę, a tym samym interes prawny nie został wykazany przez stronę powodową.

W judykaturze i doktrynie od dawna utrwalila się wykładnia, zgodnie z którą strona nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia stosunku prawnego lub prawa w sytuacji, gdy ustalenie to miałoby być tylko przesłanką prejudycjalną w innym postępowaniu, które już toczy się między stronami. W takim bowiem przypadku ustalenia takiego władny jest dokonać samodzielnie, jako przesłanki rozstrzygnięcia, sąd orzekający w tym „drugim” postępowaniu (E.Warzocho, op.cit.str.131-138, wyrok SN z dn. 23.02.1999r., I PKN 597/98, OSNAPiUS 2000/8, poz. 301, z dn. 30.10.1990, I CR 649/90 oraz z dn. 22.11.2002r., IV CKN 1519/00).

Innymi słowy niedopuszczalne jest mnożenie inicjowania postępowań sądowych, jeżeli to co powinno zostać wykazane w jednym postępowaniu, w drugim zmierza li tylko do ustalenia na potrzeby zwalczania argumentów strony przeciwnej jako dowód w pierwszej sprawie.

Nie może być też podstawą do dopuszczenia ustalania w jednym procesie faktów, stanowiących przesłankę zasadności roszczeń z drugiego procesu, nawet jeśli w tym drugim strona popełni błędy procesowe, lub zaniedba właściwe prowadzenie sprawy i przegra sprawę. Nowy proces sądowy, w szczególności o takie ustalenie, nie może służyć bowiem do konwalidowania wadliwych czynności w procesie, w którym rozpoznawana jest istota sporu między stronami.

Strona nie może kwestionować prawidłowości rozstrzygnięcia w drodze kolejnego procesu, nawet jeśli dotyczy on innej materii, a okoliczności uprzednio osądzone miałyby stanowić tylko jeden z elementów stanu faktycznego. Również wtedy sąd jest obowiązany ustalić tę okoliczność zgodnie z istniejącymi prawomocnymi orzeczeniami (tak wyrok SA w Białymstoku z dnia 12 lutego 2014 r., I ACa 321/13).

W postępowaniu o ustalenie istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego nie można dochodzić ustalenia faktów, ani tym bardziej nie może ono służyć do weryfikowania prawomocnych rozstrzygnięć zapadłych w innych sprawach (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 maja 2014 r., I ACa 313/13).

Warto też przytoczyć dla celów analogicznego powołania, postanowienie SN z dnia 10 czerwca 2014 r. III PK 15/14, iż żądanie pozwu jest bezzasadne gdy powód zmierza - z ominięciem przepisów regulującym postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych - do uzyskania środka dowodowego potwierdzającego fakt mogący mieć w przyszłości znaczenie dla potrzeb postępowania o ustalenie prawa do świadczeń emerytalno-rentowych. Pracownik nie ma bowiem interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie stosunku pracy (jego treści), gdy wnosi takie powództwo wyłącznie w celu uzyskania orzeczenia, które ma służyć ustaleniu dowodów lub faktów w innym postępowaniu

W związku z powyższym Sąd powództwo o ustalenie oddalił.

Powódka nadto formułowała żądanie ewentualne, o skorygowanie noty lub jej anulowanie.

Sąd również tych żądań nie mógł uwzględnić, albowiem nota obciążeniowa jest to tylko dokument techniczny wystawiany przez podmiot prawny. Natomiast nie ma żadnego takiego roszczenia przewidzianego ani w zakresie kodeksu pracy ani kodeksu cywilnego, aby Sąd był uprawniony do ingerencji w dokumenty, jakie zostały sporządzone przez drugą stronę. Sąd bowiem nie może nakazać, nie posiada tu żadnych kompetencji, stronie pozwanej dokonania skorygowania dokumentu zgodnie z żądaniem strony powodowej. Sąd pracy jedynie w szczegółowo uregulowanym zakresie, jak np. w zakresie treści zawartych w świadectwie pracy jest władny do nakazania pozwanemu skorygowania jego treści, przy czym trzeba mieć na uwadze szczególnie charakter dokumentu, jakim jest świadectwo pracy, w przeciwieństwie do noty obciążeniowej i istnienie przepisów, które takie kompetencje sądowi nadają.

Konsekwencją powyższego było oddalenie powództwa również w tym zakresie.

Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. odstąpił od obciążania powódki kosztami zastępstwa procesowego.

Przepis art. 102 k.p.c. może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku. Ustawodawca bowiem przyznaje sądowi pewną swobodę w zasądzaniu kosztów procesu, gdy stosowaniu zasady odpowiedzialności za wynik sporu sprzeciwiają się względy słuszności, co wyraża się stwierdzeniem, że w przypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążać jej w ogóle kosztami. Szczególne znaczenie dla możliwości jego zastosowania ma ocena zachowania się stron z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Podstawą do takiej oceny może być zachowanie się strony w procesie, jak i jej sytuacja pozaprosowa. Nadto sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem sądu orzekającego i od oceny tego sądu zależy przesądzenie, że taki szczególnie uzasadniony wypadek nastąpił w rozpoznawanej sprawie, a ingerencja Sądu odwoławczego jest możliwa tylko wtedy, gdy zastosowanie art. 102 jest rażąco nieuzasadnione (wyrok SA w Łodzi z dn. 14.12.2016r., I ACa 770/16, LEX nr 2200296).

Wymieniony przepis, choć nie konkretyzuje pojęcia przypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację sądowi orzekającemu, winien być zastosowany wówczas, gdy w okolicznościach danej sprawy obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności (wyrok SA w Katowicach z dn. 28.10.2016r., I ACa 542/16, LEX nr 2174776).

Subiektywne przekonanie o słuszności swego żądania w określonych sytuacjach uzasadnia skorzystanie z instytucji art. 102 k.p.c. (por wyrok SN z dnia 20.12.1979r. II PR 78/79, OSPiKA 1980/11/196 i odpowiednio postanowienie SN z dnia 27.04.1971, I PZ 17/71, OSNCP 1971/12/222, wyrok SN z 4.11.1970, III PRN 83/70, LEX nr 14091, postanowienie SN z 10.07.1968, II PZ 37/68, LEX nr 13976, wyrok SN z 1.10.1974, II PR 207/74).

W niniejsze sprawie Sąd miał na uwadze, że powódka A. K. inicjując niniejsze postępowanie sądowe nie miała wiedzy o wytoczonym przez (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. powództwa o zapłatę odszkodowania (była to kwestia kilku dni różnicy). Nadto powódka nie posiada wykształcenia prawniczego, a kwestia istnienia interesu prawnego w żądaniu ustalenia to skomplikowane kwestie prawnicze, trudne do rozstrzygnięcia dla laika.

Podkreślenia wymaga też to, iż jak zeznała powódka, z nota obciążeniową udała się na Policję, i tam jej poradzono złożenie pozwu do sądu. Powódka zatem kierowała się radą osób zatrudnionych w instytucji państwowej związanej ze stosowaniem prawa, zatem w jej odczuciu bardziej kompetentnych. Nie może zatem ona ponosić odpowiedzialności za to, iż w poczuciu konieczności ochrony swoich praw, takiej rady posłuchała.

Biorąc zatem pod uwagę powyższe oraz subiektywne przekonanie powódki o celowości zgłoszenia w sądzie żądania, uznać należało, że zachodzą szczególne okoliczności pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej w całości kosztami zastępstwa procesowego w sprawie.